

«Мы ўмеем працаваць і жыць у камандзе»

«ДОЎГА МЫ ТУТ БУДЗЕМ ХАДЗІЦЬ? ДАВАЙ РАСПІШАМСЯ!»

— Мы пазнаёміліся на спартыўнай пляцоўцы. Я тады выступала ў зборнай БССР. Часта спаборніцтвы праходзілі ў Доме афіцэраў. Я заўважыла хлопца, які часта прыходзіў: акуратны такі, у кепачцы. Потым даведалася, што гэта адзін з нашых футбалістаў. Папрасіла аднакурсніка Лёню Грая пазнаёміць мяне з гэтым «хлопцам у кепачцы». Ён без праблем арганізаваў нам сустрэчу. А потым мы разам аказаліся на зборах. Ну і прызначылі спатканне. Так усё і закруцілася: хадзілі, гулялі. Якія тады спатканні былі? Мы, спартсмены, увесь час заняты на трэніроўках. Вечарам у малочнае кафэ хадзілі. Там былі смачныя булчкі з марцыпанамі, мы іх і сёння ўспамінаем, і невялічкія бутэлькі з вяршкі. У футбалістаў грошай было больш, чым у баскетбалістаў. Юра нам тое купляў, і мы ішлі ў парк каля цырка. Па праспекце гулялі, моладзь тады любіла гуляць ад цырка да ГУМа. Маглі ў «Цэнтральны» кінатэатр схадзіць. А потым вырашылі распісацца, так сям'я ў нас і ўтварылася.

Нікай прапановы рукі і сэрца не было. Я проста неяк сказала: «Доўга мы тут будзем хадзіць? Давай распішамся». Ну, мы пайшлі і распісаліся. Нават загс быў нейкім маленькім пакойчыкам. Прышлі дадому і сказалі маме, што распісаліся. Яна, вядома, была здзіўлена, але нармальна ўспрыняла, стол накрыла. А пазней ужо Юравы родныя прыехалі, сябры нашы па камандах прыйшлі. І мы сціпла, па-дамашняму, адзначылі сваё вяселле. Не ў пышным вяселлі шчасце, як аказалася.

Мы спачатку жылі ў маёй мамы. Юра тады выступаў за каманду «Беларусь», і яму далі аднапакаёвую кватэру ў раёне Трактарнага завода. А пасля ён перайшоў у «Дынама-Мінск» — і нам далі кватэру на вуліцы Максіма Багдановіча, там у нас і Сярожа, старэйшы сын, нарадзіўся, яму сёлета 60 гадоў будзе. У пачатку нашага сямейнага жыцця Юра шмат ездзіў у камандай. Адраза — у Гомель, пасля — у Фрунзэ, там добра плацілі. Ён паехаў, а я засталася з малым Сярожкам. Я пасля дэкрэта яшчэ нават вярнулася ў спорт. Юра прыехаў з Фрунзэ, і мы купілі «Волгу». За душой амаль нічога няма, а мы на «Волзе» ездзім. Пасля Фрунзэ Юра перайшоў на трэнерскую работу. А калі ў нас нарадзіўся Андрэй, я скончыла гуляць і пасля дэкрэта таксама стала трэнерам, затым — дырэктарам спартыўнай школы, на базе якой утварыўся баскетбольны клуб «Цмокі».

Нашаму каханню адлегласць ніколі не перашкаджала. Я нават з малым Сярожкам на некалькі месяцаў ездзіла да Юры ў Фрунзэ. Там для нас былі створаны ўсе ўмовы, вельмі сяброўскія адносіны з усімі былі. Юру вельмі цанілі як гульца. Але ў той перыяд мы мала часу праводзілі разам. Я калі другі раз зацяжарыла, нават думала, што не хачу другое дзіця. Я ў Мінску,

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

Юра — у Фрунзэ, складана. Але ён мне ноччу патэлефанаваў і сказаў: «Нічога не думай, будзем нараджаць». Так я і нарадзіла Андрэя, ён у нас кіргізкае дзіця. Я падтрымлівала мужа і нармальна ставілася да таго, што мы шмат часу праводзім не разам. Такое жыццё не рэдкасць для спартсменаў, тым больш мы займаліся каманднымі відамі спорту. Мы ўмеем працаваць і жыць у камандзе.

У Юры былі выдатныя адносіны з маёй мамай. Я нарадзіла Сяргея ноччу і Юра ноччу пешшу пайшоў праз увесь горад, каб сказаць маёй маме, што ў яе нарадзіўся ўнук. Пасля мы забралі маму жыць да сябе, яна ўжо была слабая. І мая мама заўсёды Юру шкадавала. Вечарам я ёй зраблю каву, бутэрброды і адпраўляю Юру, каб ёй аднесці. Яна нават потым суседцы скардзілася, што дачка не прынясе, а зяць нясе. Мне крыху крыва было, але выгляду я не падавала. Юра для яе заўсёды быў добры. І нам ад гэтага было добра.

«СТАРАЮСЯ УСІХ ТРЫМАЦЬ РАЗАМ»

— У нас вялікая сям'я — двое сыноў, трое ўнукаў і трое праўнукаў. І ў іх Юравы футбольныя гены. Старэйшы сын выступае за каманду ветэранаў, працуе з маладымі футбалістамі. Гэта яго прызначанне, як і Юры. Я на месцы не сяджу. Мне ўжо 83 гады, але я стараюся рухацца, матчы суджу, на гульні хаджу. Вось прыйшла, адсудзіла матч, і настрой падымаецца. У Юры пакуль ёсць праблемы са здароўем, аднаўляецца пасля аперацыі. І многае ляжыць на маіх плячах. Дзеці нам, вядома, моцна дапамагаюць. Яны ўсё для нас робяць. У нас вельмі дружная сям'я. Я стараюся трымаць усіх разам. Яны нават называюць мяне камандзірам.

І з нявесткамі нам пашанцавала. Сыны сабе добрых жонак выбралі. Я нават жартую, што Сяргею з жонкай пашанцавала таксама, як і Юру. Сяргей па характары — копія бацькі. Яны калі ажаніліся, некаторы час жылі з намі. І мне здаецца, нявестка на мяне глядзела і вучылася, як сябе паводзіць. Я ім дапамагала, вучыла. Яна маладая, іншы раз слова мужу супраць сказаць не магла, калі ён, напрыклад, збіраўся з сябрамі кудысьці схадзіць. А я ж магла яму сказаць, каб дома з жонкай заставаўся. Так мы іх вучылі сямейнаму жыццю. У Сяргея нарадзіліся два дзяці, шасцімесячныя, па паўтара кілаграма кожны.

«Мне здаецца, нявестка на мяне глядзела і вучылася, як сябе паводзіць.

Я ім дапамагала, вучыла. Яна маладая, іншы раз слова мужу супраць сказаць не магла, калі ён, напрыклад, збіраўся з сябрамі кудысьці схадзіць. А я ж магла яму сказаць, каб дома з жонкай заставаўся.»

І мы ўсе разам іх выходжвалі. Яны тады ў нас два з паловай гады жылі. І мы дапамагалі. Юра ў шэсць гаўдзін раніцы ўставаў, мы ў пялёнкі і ехаў на трэніроўку. І такія хлопцы выдатныя ў нас выраслі, па 40 гадоў ім ужо!

Дзеці заўсёды былі з намі — на трэніроўках, на зборах, у спартыўных летніках. І спартсмены, якіх мы выхоўвалі, нам ужо як родныя дзеці. І сёння з усімі святамі нас віншуюць, дапамагаюць. Сярод маіх вучаніц — дзве алімпійскія чэмпіёнкі. Юра выхаваў шмат знакамітых футбалістаў — Антон Пуціла, Сяргей Кісляк, Юра Жаўноў, Міша Марціновіч. Віця Ганчарэнка, знакаміты трэнер, таксама ў Юры вучыўся. І што мне асабліва прыемна, Юравы хлопцы і мяне важным чалавекам лічаць. Няма такога свята, каб яны яму не патэлефанавалі і не перадалі прывітанне Рэгіне Ігнацьеўне. Я іх усіх таксама выхоўвала, адносілася да іх, як да сваіх дзяцей.

«МНОГАЕ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД ЖАНЧЫНЫ»

— Юра заўсёды быў больш заняты работай. А я працавала, дзяцей выхоўвала і домам займалася. А пасля яшчэ і дачу будавала. Каб была добрая сям'я, трэба ўсюды паспяваць. Мне здаецца, нам было прасцей, чым сучаснай моладзі. Мы менш ведалі даброт жыцця і канкрэтна разумелі, што нам трэба. А сёння столькі ўсяго, і маладыя людзі не ведаюць, за што хапацца.

У сямейным жыцці многае залежыць ад жанчыны. Мы абое — людзі з характарам. Я больш падатлівая. Я часта як жанчына яму падказвала, як трэба паводзіць сябе з дзецьмі, з яго маладымі спартсменамі. У нас вельмі добрая каманда, нават спайка атрымалася. Вядома ж, не ўсё соладка было. Многае мы адно аднаму даравалі. Часам кажуць: як Рэгіне пашанцавала, што Юра такі спакойны. А насамрэч ён

зусім не спакойны, а наадварот, узрыўны. Жыццё яго не шкадавала. У дзяцінстве ён выхоўваўся не ў бацькоў, а ў дзядзькі. Юра ў сваёй маці 12-ы сын, і каб было прасцей, яна аддала яго на выхаванне свайму бяздзетнаму брату. Хоць і ў роднага чалавека, але ўсё роўна жыў не з бацькамі. Потым яму прыйшлося даказаць, што ён, хлопец з правінцыі, можа стаць добрым футбалістам. Мне было прасцей, я мінчанка і мяне ўсе ведалі. А яму прыйшлося заваўваць сваё месца пад сонцам, даказаць, што ён не горшы за гарадскіх гульцоў. Я гэта ўсё разумела і многае яму даравала. Ды і трэнерская работа цяжкая. А ён такі, што ўсяго сябе прысвячаў дзецям. Сядзеў, начама маляваў схемы, прыдумваў камбінацыі. Я стварала ўсе ўмовы, каб яму было камфортна. І пры гэтым сама працавала, вельмі любіла сваю справу, нягледзячы на невялікую зарплату. Мне падабалася, калі і Юрава каманда перамагала, і мае спартсмены. Усюды паспявала. І як вынік — моцная сям'я і выдатныя адносіны са спартсменамі, шмат сяброў.

«Ён такі, што ўсяго сябе прысвячаў дзецям. Сядзеў, начама маляваў схемы, прыдумваў камбінацыі. Я стварала ўсе ўмовы, каб яму было камфортна. І пры гэтым сама працавала.»

так маніпулявала, але сем'я захавалася і сёння жыўць шчасліва. Я нават часам думаю, як я не баялася гэтымі мужыкамі камандаваць і як яны мне ніколі не пярэчылі?

Ніколі не была абыякавай да людзей. Нават сёння, калі я ўжо заслужаны чалавек і магу спакойна жыць. Але я сачу за трэніроўкамі, калі трэба, падказваю, вопыт дазваляе. Часам гляджу на дзяўчынку і бачу патэнцыял, але некаторыя моманты трэба выправіць. Я пра гэта кажу, падказваю, і так атрымліваецца, што заўсёды маю рацыю. І на душы спакойна, што добрую справу зрабіла. Але ў сямейным жыцці прынцып «я заўсёды маю рацыю» не працуе. Тут трэба прыстасоўвацца адно да аднаго. Гэта вялікая праца. Можна іншым разам

Юра — выдатны выканаўца, усё робіць ідэальна. Яму трэба толькі падказаць і накіраваць. І я яго накіроўваю, а ён выконвае. Часам муж нават крываўдзіцца, што я камандую. А я не магу інакш. Я амаль 30 гадоў камандавала двухметровымі хлопцамі-баскетбалістамі. Зразумела, мой вопыт кіраўніка ўплывае на сямейнае жыццё. Але мы ўжо прывыклі. Я сама па сабе цвёрдая, але з добрай душой. Я заўсёды любіла дысцыпліну, і мае спартсмены, дзеці, унукі тое адчулі на сабе. Яны часам могуць і пакрываўдзіцца на маё камандзірства, але прыслухоўваюцца.

Жанчыне галоўнае — не ўшчаміць мужчыну. Ад яе мудрасці, розуму вельмі многае залежыць. Мужчыны розныя бываюць. У мяне, напрыклад, раўнівы, і ў некаторыя моманты было цяжка. З цягам часу прыходзіць разуменне, як правільна сябе паводзіць. Часам трэба і цераз сябе пераступіць. Чаму сёння маладыя разбягаюцца хутка? Праз упартасць. А потым шкадуюць. Колькі я такіх сямей захавала. Нехта запіскаваў, нешта не падабаецца, і адразу разводзіцца бягуць. Ці жонка дома чакае, а муж тут, у лагеры, заляцаецца да дзяўчат. Былі моманты, калі я проста ім казала: «Пішы заяву на звальненне, калі да жонкі не вернешся». Гэта я

чагосьці не ўбачыць, не пачуць, каб для сям'і было добра.

БЕЗ КАХАННЯ НИЧОГА НЕ БЫВАЕ

Сваркі здараюцца ў кожнай пары, і ў нас не заўсёды ўсе было добра. Цяпер, у салідным узросце, іх, вядома, стала менш. Але я часам магу Юру сказаць: «Каб быў пісталет, дык прыстрэліла б проста тут». Ну, ва ўсіх такое бывае. Але трэба сябе стрымліваць, даравач, нешта ў гумар пераводзіць.

Пасля 60 сумесных гадоў мы ўжо не ўяўляем жыцця адно без аднаго. Мы разумеем адно аднаго як ніхто іншы. Мы — нібыта адно цэлае. Я, можа, да дзяцей не так стаўлюся, як да мужа. Вядома, праз столькі гадоў гэта ўжо больш звычка, чым каханне. Але ж без кахання нічога не было б.

У сямейным жыцці галоўнае — павага і талент ісці на ўступкі. Гэта складана, але важна. Даю параду дзяўчатам — спачатку мужу трэба ступіць, а потым ён будзе рабіць усё, як вы скажаце. Сёння Юра мне ні ў чым не адмаўляе. Ён усё робіць, як я кажу. Паўтаруся: самае галоўнае — павага і ўменне саступаць. Я заўсёды так жыла, і мы нават не заўважылі, як праляцелі гэтыя 60 гадоў.

Валерыя СЦЯЦКО.